

INOVAREA, ANTIDOT ÎMPOTRIVA CRIZEI ECONOMICO-FINANCIARE

Conf. univ. dr. Gabriel I. Năstase,
Facultatea Finanțe Bănci Contabilitate,
Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”,
Membru corespondent al Academiei Oamenilor
de Știință din România (AOȘR)

Abstract. *Process innovation he was and remains a solution to the major challenges of society.*

In the present we assist both a disturbance of classical world economy, as well emergence of a new economy based on knowledge and ideas, a knowledge economy, able to contribute to solve economic and financial crisis.

Considerații teoretice generale

În prezent asistăm la derularea unui eveniment istoric a cărei dimensiune planetară a bulversat ordinea (și așa fragilă) politică, economică și socială până la limita periculoasă de a „trezi” și „mișca” armatele lumii, ca pe o supremă și disperată soluție de „vindecare” a națiunilor.

În ultimul deceniu s-au constatat profunde schimbări ale societății umane datorită caracterului sistemic al științei și tehnicii, fapt confirmat de ritmul alert al aplicațiilor rezultatelor acestora în economie.

Din nefericire progresul societății umane în sensul civilizării acesteia nu este pe măsura accentuării fenomenului tehnico-științific, datorită lipsei de percepție și de înțelegere a importanței dimensiunilor etice și pragmatice a inovării de către decidenții politici.

Actuala criză globală economico-financiară a evidențiat „apusul” unor ideologii care au stat la baza societății capitaliste și care s-au dovedit că sunt depășite în actualul context internațional.

Totodată, pe fondul acestei situații invocate se constată apariția unei noi economii bazată pe cunoștințe și idei, o economie a cunoașterii, în care inovarea poate constitui un antidot împotriva crizei economico-financiare.

Politici și strategii privind dezvoltarea mediului de afaceri inovativ

Promovarea mediului de afaceri românesc trebuie orientat cu precădere către întreprinderile micro, mici și mijlocii inovative¹.

Pentru întreprinderile inovative, un factor determinant îl constituie protecția și valorificarea proprietății industriale pe baza legislației în vigoare. În actuala criză economico-financiară în care ne aflăm, Guvernul României trebuie să inițieze **politici și strategii** care să vizeze, în principal, **protecția, valorificarea proprietății intelectuale**, în general, și pe cea industrială, în special.

Principalele obiective care trebuie urmărite ar fi următoarele:

- familiarizarea mediului de afaceri românesc cu prevederile legislației protecției proprietății intelectuale în general și ale proprietății industriale în special;
- intensificarea diseminării informațiilor, stimularea și flexibilizarea fluxurilor informaționale în domeniul proprietății industriale;
- stimularea aplicării brevetelor de invenție și folosirii mărcilor înregistrate în activitatea IMM-urilor, pe baza evaluării activelor necorporale.

Pentru realizarea acestor obiective trebuie inițiate următoarele acțiuni:

- organizarea unor manifestări interactive (seminarii, mese rotunde, cursuri, etc.) și a unor stagii pe tema proprietății intelectuale în scopul aprofundării prevederilor legislației în domeniul protecției proprietății industriale în mediul de afaceri;
- realizarea în colaborare, conform propunerilor Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI) a unui studiu național privind dezvoltarea sistemului proprietății intelectuale și valorificarea acestuia la nivelul IMM-urilor, pe baza unei Strategii Naționale în domeniul Proprietății Intelectuale;
- organizarea, împreună cu OMPI, a unei conferințe privind strategiile de valorificare în afaceri a sistemului proprietății intelectuale;
- crearea unor programe de încurajare a tinerilor în inițierea unei afaceri și conștientizarea asupra importanței protecției proprietății industriale;
- stimularea activității creative (invenții, mărci, desene și modele industriale) prin informarea și mediatizarea programelor de profil, cu evidențierea rolului noilor tehnologii și a mărcilor depuse în protejarea și consolidarea activităților comerciale;
- cooperarea în vederea consolidării unei baze de date necesară pentru a facilita accesul IMM-urilor la rezultatele cercetării științifice concretizate prin brevete de invenție, domeniul orientării spre promovarea de servicii și produse noi pe piața internă și internațională;
- sprijinirea accesului IMM-urilor cu vocație tehnologică la informarea specifică prin cercetarea de brevete în scopul stimulării proiectelor de cercetare, inovare și dezvoltare tehnologică și absorbția de tehnologii noi care să promoveze valorificarea proprietății industriale inclusiv prin accesul la programele comunitare specifice sectorului IMM;
- sprijinirea cu informații specifice proprietății industriale în promovarea comerțului electronic pentru integrarea IMM-urilor din România în platformele electronice constituite la

¹ Întreprinderile inovative sunt acele societăți comerciale cu profil de cercetare-dezvoltare a căror domeniu principal de activitate, conform codului CAEN desfășoară activități de cercetare-dezvoltare, dar și acele societăți comerciale care nu au ca activitate de bază cercetarea-dezvoltarea dar sunt orientate spre alte domenii inovative.

nivel european;

- colaborarea în informarea mediilor de afaceri românești privind stadiul alinierii și necesitatea implementării Aquis-ului comunitar în România, precum și măsurile ce se impun la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii;

- cooperarea prin facilitarea punerii în contact a creatorilor, fabricanților și utilizatorilor produselor care înglobează proprietatea industrială pentru organizarea de burse de contact, parteneriate de afaceri, transfer tehnologic, expoziții tematice, saloane comerciale specializate și a târgului pentru IMM-uri inovative în scopul valorificării rezultatelor implementării creațiilor care înglobează proprietatea industrială.

În sensul celor menționate anterior ar trebui încheiate Protocoale de colaborare între Ministerul Întreprinderilor Mici și Mijlocii și Cooperăției și Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM) în calitate de autoritate unică pe teritoriul României și promotor al strategiei protecției proprietății industriale din România în administrarea legilor și actelor normative privind această strategie.

Ca urmare, metodologia de lucru privind colaborarea între cele două instituții ar trebui să aibă în vedere următoarele aspecte:

- elaborarea programelor Anuale de acțiuni comune care să pună în practică prevederile prezentului Protocol;

- participarea conducătorilor OSIM și ANIMMC la analizele periodice pe teme de interes comun și elaborarea liniilor directoare strategice de colaborare;

- realizarea unor schimburi de publicații de specialitate în domeniu, în vederea promovării noțiunilor de proprietate industrială;

- constituirea de grupe mixte de lucru pentru elaborarea și punerea în practică a acțiunilor prevăzute în programele comune;

- utilizarea mijloacelor mass-media pentru mediatizarea acțiunilor comune.

Totodată, în cadrul acestor politici și strategii ale Guvernului, trebuie să continue și să se intensifice preocupările acestuia de **promovare a tehnologiei** către IMM-uri, în sensul înființării și dezvoltării **incubatoarelor tehnologice și de afaceri** finanțate de la bugetul de stat.

Scopul acestor preocupări (pe bază de Programe) este stimularea dezvoltării afacerilor și a inițiativelor inovative.

Totodată consider că un rol important în promovarea **inovării**, ca antidot împotriva **crizei economico-financiare** este eficientizarea proceselor de **transfer de tehnologie** pentru IMM-uri, dezvoltarea (pe plan local) de întreprinderi mici și mijlocii și crearea de noi locuri de muncă. Întreprinderile mici și mijlocii nou-înființate, având obiectul de activitate principal în domeniul producției și prestării de servicii vor beneficia de sprijin direct pentru a-și desfășura activitatea în cadrul incubatoarelor tehnologice și de afaceri.

Incubatoarele tehnologice și de afaceri oferă întreprinderilor mici și mijlocii incubate, la prețuri accesibile, servicii și facilități, cum ar fi: asigurarea de spații de producție independente, pe o perioadă determinată de timp; acces la utilități (energie termică, electrică, apă, gaz), servicii secretariat, servicii de pază, servicii de telecomunicații (telefon, fax, e-mail, internet), servicii de informare și documentare; servicii specializate: consultanță și asistență în elaborarea planurilor de afaceri și în marketing, instruire în management; asistență juridică și de contabilitate (întocmire bilanță de venituri și cheltuieli, raportări contabile), asistență pentru dezvoltarea de parteneriate naționale și internaționale, înlesnirea accesului IMM la baza de date și utilizarea experienței universităților acreditate de Ministerul Educației Cercetării și Inovării (MECI).

În urma analizelor pe care le-am efectuat am constatat că principalele obstacole în eficientizarea transferului de tehnologie pentru IMM sunt următoarele:

- stadiul incipient de organizare și funcționare a noilor entități cu atribuții în promovarea și realizarea transferului tehnologic;
- nivelul insuficient de implementare a acțiunilor și instrumentelor de diseminare a informațiilor și transferului de cunoștințe;
- costurile relativ mari ale noilor tehnologii în condițiile unor resurse financiare reduse de care dispun IMM românești;
- insuficienta maturitate a pieței financiare pentru a opera cu instrumente financiare specifice cum ar fi: venture capital, fonduri de capital.

Pentru rezolvarea acestor probleme sunt necesare următoarele măsuri:

- creșterea capacității sectorului bancar de a opera cu instrumente financiare de tipul venture capital și capital de risc, îmbunătățirea serviciilor băncilor către IMM inovative care apelează la astfel de instrumente;
- dezvoltarea unor scheme de creditare adecvate promovării transferului tehnologic;
- promovarea protejării drepturilor de proprietate industrială;
- facilitarea transferului gratuit al rezultatelor cercetării obținute în cadrul programelor CD din fonduri publice, către agenții economici interesați;
- stimularea dezvoltării infrastructurii de inovare și transfer tehnologic (centre și servicii specializate pentru asistență și informare științifică și tehnologică, incubatoare tehnologice și de afaceri, parcuri științifice și tehnologice);

- dezvoltarea capacității proprii a unităților de CD de a difuza și valorifica patrimoniul științific și capitalul tehnologic de care dispun;

- dezvoltarea în continuare a serviciilor electronice de difuzare și prezentare a rezultatelor CD obținute prin programe finanțate din fonduri publice (site-uri dedicate, realizare baze de date cu înregistrarea acestor rezultate, precum și a brevetelor de invenții);

- stimularea și dezvoltarea capacității de absorbție și difuzare a rezultatelor CD în mediul economic prin facilitarea accesului IMM la Programele Naționale și Internaționale.

În vederea realizării transferului rezultatelor cercetării științifice și a transferului de tehnologie către IMM, Ministerul Întreprinderilor mici și Mijlocii și Cooperăției trebuie să încheie protocoale de colaborare cu MECI pentru a iniția astfel de acțiuni.

De asemenea, în ultimii ani progresul este vizibil, odată cu conștientizarea importanței cooperării inter-firme, când s-au pus bazele conceptului de cluster în România. Totuși acesta este slab dezvoltat și deocamdată, nu prezintă caracteristici de reprezentativitate.

Cauza principală a posibilităților de cooperare și acces la facilitățile guvernamentale sau externe existente în acest domeniu este generată de existența pe piața românească a unui număr redus de companii mari, potențiali beneficiari pentru lanțurile de furnizori.

Pentru consolidarea capacității tehnologice trebuie derulate următoarele acțiuni:

- Intensificarea măsurilor de creștere a capacității tehnologice a întreprinderilor mici și mijlocii și de cooperare a acestora cu institutele de cercetare.

- dezvoltarea interfeței dintre mediul cercetării științifice și IMM industriale, în scopul creșterii competitivității prin asimilarea de noi produse și tehnologii.

- crearea de noi centre de transfer de tehnologie pentru o mai bună coordonare a parteneriatului dintre mediul academic și științific și mediul economic și social.

- Program pentru promovarea IMM-urilor inovative și facilitarea transferului tehnologic.

- servicii de consultanță privind:

- accesarea programelor naționale și internaționale de cercetare-dezvoltare inovare;

- protejarea rezultatelor cercetării de la institutele de profil.

- susținerea financiară pentru preluarea brevetelor.

- consilierea în domeniul proprietății intelectuale.

- susținerea financiară pentru efectuarea de cercetări bibliografice pe tematici în domeniu.

- elaborarea de pagini web pe site-ul MIMMC conținând informații referitoare la rezultatele cercetării naționale.

- realizarea de materiale tipărite (broșuri, ghiduri, pliante) pentru promovarea inovării și transferului tehnologic.

- Inițierea unui Program de sprijinire a IMM tehnologice pentru îmbunătățirea calității produselor/serviciilor pe domenii economice.

- pregătirea personalului în domeniul managementului calității.

- evaluarea conformității produselor/serviciilor cu standardele europene certificarea sistemelor de calitate specifice.

- Constituirea de oficii de informare privind brevetele în cadrul bibliotecilor universităților și în institutele de cercetare, accesibile întreprinzătorilor.

- Încurajarea angajării în IMM a tinerilor absolvenți cu potențial științific, implicați în

activități de cercetare-dezvoltare, prin acordarea unor stimulente financiare în primii trei ani de activitate.

- Stimularea transferului rezultatelor cercetării din programele naționale către IMM – crearea de centre de informare, documentare, educație continuă și transfer tehnologic.

- Continuarea înființării de parcuri industriale.

- Stimularea creșterii potențialului de cooperare între firme și constituirea de clustere.

- Program de sprijinire a înființării de clustere la nivel național, în diverse domenii economice, cu cooptarea unor parteneri din străinătate.

realizarea unui parteneriat între universități, institute de cercetare și companii de consultanță elaboratoare a studiilor de fezabilitate.

elaborarea de studii pentru detectarea oportunității asocierii în diverse sectoare industriale.

organizarea de workshopuri pentru prezentarea conceptului de cluster și evidențierea avantajelor lui în dezvoltarea IMM.

- Implementarea programului național multianual de înființare și dezvoltare de incubatoare tehnologice și de afaceri.

- Constituirea unei baze de date necesare pentru a facilita accesul IMM la rezultatele cercetării științifice, inclusiv la activitatea de cercetare în domeniul inovării orientată spre promovarea de servicii și produse noi pe piața internă și internațională (MIMMC, MECI, OSIM). Crearea unei Agenții Naționale a Proprietății intelectuale prin colaborarea dintre MIMMC, OSIM, ORDA, MECI și alte instituții și guvernamentale în scopul stimulării inovării.

Politicile naționale de inovare trebuie să sporească potențialul de cooperare inter-firme și clustere.

România trebuie să-și întărească măsurile de creștere a capacității tehnologice a întreprinderilor mici și mijlocii și cooperarea acestora cu institutele de cercetare.

BIBLIOGRAFIE

[1] Năstase, I., G., *Globalizarea la început de secol XXI sub impactul transferului de tehnologie*, Referat științific nr. 1-doctorat, Ministerul Apărării Naționale, Universitatea Națională de Apărare, Colegiul de Război, 5 aprilie 2004.

[2] Năstase, I., G., *Importanța cercetării științifice și dezvoltării tehnologice asupra securității*, Referat științific nr. 2-doctorat, Ministerul Apărării Naționale, Universitatea Națională de Apărare, Colegiul de Război, București, 2004.

[3] Năstase, I., G., *Transferul de tehnologie între politică și economie*, Referat științific nr. 3-doctorat, Ministerul Apărării Naționale, Universitatea Națională de Apărare, Colegiul de Război, București, 2004.

[4] Năstase, I., G., *Implicațiile cercetării științifice și dezvoltării tehnologice asupra integrării în Uniunea Europeană*, Referat științific, nr. 4-doctorat, Ministerul Apărării Naționale, Universitatea Națională de Apărare, Colegiul de Război, București, 2004.

[5] Năstase, I., G., *Protecția și valorificarea proprietății industriale*, ECONOMISTUL, anul XIV, nr. 1598 (2624), 16-17 aprilie 2004, p. 7.

[6] Năstase, I., G., *Implicațiile cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării în sistemul de securitate*, Teză de doctorat, Ministerul Apărării Naționale, Universitatea Națională de Apărare – CAROL I, Colegiul de Război, București, 2 octombrie 2008.

[7] Năstase, I., G., *Consolidarea capacității tehnologice a IMM*, ECONOMISTUL, anul XV, nr. 1739 (2765), 1 noiembrie 2004, p. 3 și 6.

[8] Năstase, I., G., *Managementul inovării, Inventatori și consilieri de brevete*, Editura AGIR, București, 2008.